

A magyar izr. országos tanító-egylet

É R T E S I T Ő J E.

Megjelen havonként egyszer.

Szerkesztői bizottság:

Fischer Simon, Führer Ignác, Léderer Ábrahám, Stern Mór és Tencer Pál.

Felelős szerkesztő: Seligman Eleázár.

Az előfizetési pénzek
és tagsági díjak Kohn Salamon
egyleti pénztárnokhoz
(s a s - u t c z a 25. szám) küldendők.
Szerkesztői iroda, sip-utca 11. sz.

Kiadja a magy. izr.
orsz. tanító-egylet.
Előfizetési ár:
nem tagok számára egész évre 1 ft.
Az egylet tagjainak díjmentesen jár.

Legyünk őszinték.

Sokat hallottunk és olvastunk a legutóbbi évek alatt azon égbekiáltó igazságtalan eljárásról, melyet vidéki községek tanítói irányában elkövetnek. Legtöbb esetben a magy. izr. orsz. tanítóegyletet kéri fel az illető tanítók, eszközölje ki illő helyen sértett jogaik orvoslását; és habár a kérelmezők, majdnem kivétel nélkül, nem is tartoznak az egylet tagjaihoz, és csak akkor van tudomásuk az egylet lételéről, mikor ennek vagy anyagi, vagy erkölcsi támogatását igénybe kell venniök — a nevezett egylet mégis azonnal támogatja őket nem csak pénzösszegekkel, hanem erkölcsileg is, és pedig igen gyakran fényes sikerrel. Ezt kartársaink közül sokan saját tapasztalásból bizonyíthatnák. Szerintünk minden Magyarországon működő tanítóra nézve szent kötelesség volna, ezen egyletbe csatlakozni, mely a tanítók általános részvéte mellett anyagi és erkölcsi tekintetben még összehasonlíthatlanul többet tehetne érdekükben. És mint viseltetnek a tanítók egyáltalában ezen egylet irányában? Fájdalom, megszégyenítő részvétlenséggel. Azok, kiket az ég valamivel jobb és állandóbb állással megáldott, nem csatlakoznak az egyletbe, mert hiszen ők ugysem szorulnak annak támogatására. Azok pedig, kik az egylettől támogattnak, hátat fordítanak neki, és mindaddig tájára sem jönnek, míg ismét támogatásra nem szorulnak. Szép számmal gyarapodtak ugyan az utóbbi időben a tagok; de ez még mindig igen csekélynek mondható a Magyarországon működő zsidótanítók számához aránylag.

Mai napság közönséges munkások is belátják, miszerint az egyetértésben, a collegiális összetartásban legyőzhetlen hatalom rejlik, és fájdalom, csak a tanítók nem akarják ezt elismerni.

Valahányszor a vidéki tanítók mostoha sorsa fölött elmélkedünk, mindannyiszor fájdalommal be kell vallanunk, hogy ennek oka nagyrészt magukban a tanítóknak rejlik. Mert a tanítók nem csak a tanítóegylet irányában viseltetnek ily közömbösséggel, hanem sok községben, az egymáshoz szorosabb viszonyban álló tanítók közt is nagyban hiányzik az egyesítő szellem. Mily gyakran hallhatni, hogy egy és ugyanazon helységben, egy és ugyanazon iskolánál működő tanítók

akarja kiirtani. A hatalmas kegyencz rágalmazza a zsidókat a király előtt, s megnyeri ennek beleegyezését, hogy azokat kiirtassa. A királyi utárok országgezerte viszik a vésteljes rendeleteket : királyi parancsból szabad ölni, szabad rabolni. Ekkor kezdődik a küzdelem Hámán és Mardechai közt. A kegyencz bukik, a zsidóság meg van mentve, s vele együtt a hit a polgári adás, a szabadság.

Két ezredév mult el azóta. Hoszu idő ez emberi mulandóság mérvesszójével mérve ; a történetbuvár ez időtájban hiában keresi az európai nemzetek szülőhelyét a jövő rejtélyes méhében. Nagy és hatalmas népek tűntek el azóta a világ szinpadáról ; ujak léptek ismét azok helyébe, és Izrael a hazát vesztett, hazát talált a polgáriasult, szabad nemzetek közt. De a Hámán faja ki nem halt. Egyes törpe alakok merülnek fel Európa valamely elmaradott zugában, és hungoztatják a csöcselék előtt a régi vádakát, és sikerül is nekik minden 3—4-ik évben Romániában egy-egy zsidóheczet arangirozni. Békés emberek megtámadtának saját házaikban, kifosztják, halálra verik, és a kiontott vér, a keservében hullatott köny égbe kiált ; mivel Románia földjén birót nem talál. És akadt Magyarországbán, a szabadság e classicus földjén, egy Istóczy, ki másként törvényhozónak szidatja magát, és a törvényhozás termében, hol egy Eötvös egy Deák a szabadság és jogegyenlőség érdekében hallatták a nemzettől ellesett, magasztos szavaikat, a fajgyűlölet és rágalom szószólójává veti fel magát. De ki is hitte volna, hogy Ghiczzy Kálmán, a ház Nestora, öreg napjaira oly gunyoros is tud lenni ! „Úgy hiszem hogy ebből elég volt.“ Mennyi satyra egy szóban : „eből.“ Mít is akart a vval mondani ? Talán azt, hogy a demagogok és népámitók korszaka lejárt, hogy e haza érdeke a nemzetiségek és felekezetek egybeforradását a nemzet testébe igényli és a zsidómacháj Romániában halás talajra találhat ugyan ; de Magyarország földjében meg nem fogamzik ? És Istóczy képviselő ur nyugodt lehet ; nem fogja a zsidó ünnepeket áldásdús működésével szaporítani.

Midőn jelen sorainkat írjuk, nem jut legtávolabbról sem eszünkbe hogy Istóczival polemiát kezdjünk. Ily egyénekkal szemben a történelem tanubizonyysága szerint, a czáfolat csak egy neme lehetséges, s ez — hatáskörünkön kívül áll.

Népnevelők vagyunk, az 1868-iki iskolai törvény köteleességünkke tette, miszerint az alkotmánytant iskoláinkban tanítsuk. Vegyük a törvény ezen intézkedését komolyan. Tanítsuk növendékeinket arra, miként kell a hazát szeretni, a társadalom hasznos tagjává lenni. Utáljunk azon dicső férfiakra, kik az ipar, kereskedelem, mezei gazdászat tudomány és művészet terén a hazának kiváló szolgálatot tettek egyhendi Fischer, Goldberger, Posner, dr. Rózsai, dr. Hirschler, dr. Goldzicher, Wahrmann, Mándi Pál, Choriu, Horn, Löw Lipót és számos másokra. Tanulják meg neveiket a haza dicső fiainak nevei mellett, és ébresszük növendékeinkben a honpolgári érzületet és öntudatot, hogy ha az összes zsidóságot egyesek — Istóczy kedvéért permissive feltett — vétkeért akarják jövőre felelőssé tenni, azt nyugodtan és öntudatosan visszautasítsák.

Stern Mór.

V á z l a t o k.

I. B E K Ö S Z Ö N T Ő Ü L.

B u d a p e s t, március 14.

Lelkemből üdvözlöm az „Értesítőt,“ az egyetlenegy, mi honi izr. tanítók összességének számára s javára létesített szellemi gyűlhelyet.

Itt találkozunk időnkint noha szűk, de otthonias téren, találkoznak — nyereségnek tekintem azt magában — még nem tömegesen ugyan, de már is szép számmal. Tegyük még hozzá, hogy az így rendezett találkozásoktól nem tart bennünket vissza sem a közöttünk elterülő távolságok aránytalansága, sem némelyikünk tárczájának az átlátszóságig kóros soványsága. Családjaink köréből nem is távozva, hősugárzó kályháink mellett (rakhatunk beléjük akár mennyit tüzelő fában megállapított évi illetményünkből!) ülve közölhetünk egymással, mindannyikkal egyszerre, jelenséges tapasztalásokat, eme meg ama bajunk orvoslását célba vett javaslatokat, működéseinkre vonatkozó szakügyi eszméket s nézeteket, ezenfelül rendes értesítést veszünk egy-letünk mozzanatai felől, és mindazt nyerjük a beszolgáltatott vagy a beszolgáltatandó tagsági díjért. Az „Értesítő“ térviszonyához alkalmazkodván, kénytelenek vagyunk ugyan közleményünket rövidre összevonni; ámde sok termékenyítő s eredményezhető gondolat belefér kevés szóba is. Magam részéről „vázlatok a t” nyujtok, előre van biztosítva tehát a tisztelt gyülekezet arról, miszerint tulhosszadalmasak nem lesznek. Épséges eszmét, gyümölcsöző gondolatot fognak-e a „vázlatok“ tartalmazni? annak megítélését már másokra kell bíznom.

Beköszöntőmmel eleve kijelenteni ohajtom, hogy tárgyukat kimerítő közléseikre nem ígérkezem, olyanokat alig adhatna az „Értesítő.“ De ha lapunk alapítása s létele eléggé igazolva is, annál inkább lesz az, ha foglalkozni fog azon szakma módszertanával, mely számára e kívül nincs hely a honi szaklapokban, értem: a héber tanítárgyakat. Róluk fogok — nem mondom: kizárólagosan, hanem első sorban — a „vázlatok“-ban értekezni. Örvendetes viszontlátásra

K i r c z J ó z s e f

Az izr. országos iskola alapból

az 1875 évben a következő községek nyertek segélyezést:

Alsó Lendva 250, Alsó Kubin 400, Bonyhád 300, Baán 200
Brassó 300, Békés 200, Csabrendek 300, Czegléd 200, Devecser 300,
Eperjes 500, Érsekújvár 300, Fogaras 200. Győr 400, Homonna 400,
Kalocsa 300, Kapuvár 250, Kecskemét 300. Kis-Czell 200, Kőszeg 400,
Kula 200, Kun-Szt. Miklós 200, Lengyeltóti 300, Liptó Szt. Miklós 400,
Lovasberény 300, Makó 400, Mátészalka 300, Malaczká 300 Mohács 300,
Moson 250, Nagy-Kőrös 300, Nyirbátor 500, Nagy-Károly 300, Nagy-
Szalonta 200, Nagy-Szt. Miklós 200, Nyiregyháza 300, Orosháza 300,
Pozsony 500, Pápa 300, Pacsa 200, Rohonc 300, Simánd 300, Szentes
250, Szokolca 300, Szegszárd 300, Siófok 200, Szolnok 200, Tass 200,
Tapolca 300, Tata 300, Tétény 200, Uj-Verbász 300, Ujvidék 300.
Ungvár 300, Vág-Besztercze 300, Varin 200, Zombor 300, Zsolna 250,
— Összesen. 16,850.

A Lów-alapítvány

javára adakoztak: K l i n g e n b e r g Jakab Pécselt 1 frtot, K o h n
Bernát Pécselt 50 krt. és G o l d b e r g e r József Pécselt 50 krt.

Egyleti élet.

Egyletünk tagjaivá jelentkeztek. E n g e l Simon Alsó-Dabas,
O t t e n b e r g V. Nagy Várad, V o g e l h u t Dávid L.-szt.-Miklós.
Segélyezések: Lapunk 4. számának megjelenése óta a vlasztmány
2 tanítónak 100—100 frtnyi kölcsönt engedélyezett.

Tagsági díjakat fizettek:

Rendes tagok: Reich Miksa Keszthely 2 frtot, Ottenberg V. Nagy-Varad 2 frtot, Vogelhut Dávid L. szt.-Miklós 2 frtot, Mendl Lajos Budapest 2 frtot, Léderer Ábrahám Budapest 2 frtot, Becher Jakab Budapest 2 frtot, Reich Ignác Budapest 2 frtot, Fischer Nátán Budapest 2 frtot, Fühner Ignác Budapest 2 frtot, Zsengeri Samu Budapest 2 frtot, Klingenberg Jakab Pécs 2 frtot, Kohn Bernát Pécs 2 frtot, Goldberger József Pécs 2 frtot, Engel Samu Alsó-Dabas 2 frtot.

Pénztár-kimutatás.

1874. évi augusztus 1-től 1875. évi július 31-éig.

Összes bevételek.

Rendes tagok fizettek	frt. 170.—
Pártoló "	" 140.—
Adakozások	" 117.42
Kölcsön törlesztések	" 573.73
Imakönyvekért	" 436.09
Kamatok, illet. szelvényekért "	293.85
Kölcsönül felvett	" 240.—
<hr/>	
összeg	frt. 1971.09

Összes kiadások.

Pénztár követelése	frt. 5.70
Kölcsön törlesztetett	" 240.—
Igazgatási és egyéb költségek	" 294.06
Tanítók segélyezésére	" 237.40
Költségek az imakönyvekre	" 60.38
Kölcsön adatott tanítóknak	" 700.—
Takarékpénztári betétek	" 390.—
Pénztár maradvány	" 43.55
<hr/>	
Összeg	frt. 1971.09

Nyer- és vesztszámla.

Bevételek.

Rendes tagok fizettek	frt. 170.—
Pártoló "	" 140.—
Adakozások	" 117.42
Kamatok, illet. szelvényekért "	293.85
<hr/>	
összeg	frt. 721.27

Kiadások.

Igazgatási és egyéb költségek	frt. 294.06
Tanítók segélyezésére	" 237.40
Bevételi többlet	" 189.81
<hr/>	
összeg	frt. 721.27

Mérleg.

Tartozik.

Váltóköv. 1874. júl. 31.	frt. 894.93
Imakönyvekért	" 2382.29
Bev. többlet 1874 aug. 1-től	
1875. júl. 1-ig	frt. 189.81
<hr/>	
összeg	frt. 3467.03

K ö v e t e l .

Pénztár követelés 1874. jul. 31-én	frt.	5.70
Váltókban 1875. jul. 31-én	"	1021.20
Imakönyvekért "	"	2006.58
Takarékpénztártól "	"	390.—
Pénztármaradvány "	"	43.55
összeg		frt. 3467.08

Az egylet vagyonát képezte 1875. július 31-én.

Váltó követelések	frt.	1021.20
Imakönyvek	"	2006.58
Takarékpénztárban	"	390.—
Kézipénz a pénztárban	"	43.55
		<hr/>
		3461.33

A pesti isr. hitközségnél letéte-		
lezett értékpapírok	frt.	6340.—
összeg		frt. 9801.33

V E G Y E S E K .

— Hála az égnek, itt a szép kikelet! Nekünk ugyan nem a gyönyörű hóvirág és a jóillatú márciusi ibolya hirdeti ezt, hanem a sűrűn megjelenő — Konkursus a „Pester Lloyd“ hátán tudatja, hogy itt a tavasz, itt a „Pesach“ és evvel a tanítók vándorideje. Ha most, március és április hóban a Lloyd hátát nézzük, elkomorodunk azon szomorú jelenségen, hogy töltenek be a tanítói pályázatok egész hasáboakat. Hogy nem szégyenlik a különféle előljáróságok, folytonosan tanítókat keresni, mintha csak járvány pusztítaná a tanítókat. Ha a bajon már gyökeresen nem segíthetünk, már becsületünk megőrzése tekintetéből, jó volna, ha a tanítók oda működnének, hogy ezen pályázatok csak a különféle pedagógiai és iskola lapokban jelenjenek meg. Csak fel kell tennünk, hogy tanítóink inkább olvassák ezeket, mint a Lloydot. Hogy pedig a pesti nagykereskedők és más érdekelték a községek költségén hirdetett pályázatok nyomán megtudják, ki a „Vorsteher“ X. Y. községben, arra épen nincs szükség! A pályázat tehát az iskolalapokba való, ott a tanító megtalálja és egyébre nincsen szüksége.

— A Liptó-szentmiklósi isr. hitközség 1870-ben nagy ünnepélyességgel ülte meg kitűnő iskolájának huszonötévi főállását. Azon időben a felekezeti lapok és az általános napi sajtó bőven foglalkoztak a liptó-szentmiklósi hitközség a zsidók művelődése körüli érdemei és a valóban kitűnő intézet megismertetésével. Egy külön füzet is jelent meg ez alkalommal e czim alatt: „Gedenkbliatt zur Feier des fünfundzwanzigjährigen Jubiläums der isr. Gemeindegchule zu Liptó-Szt.-Miklós. 1870.“ Hogy milyen szellemű s milyen jelentőségű intézet felsőmagyarországban bizonyítja legjobban azon tény, hogy számos keresztyén gyermek látogatja az intézetet a m a g y a r n y e l v m e g t a n u l á s a v é g e t t. Fénypontja vala az ünnepélynek egy diszebed, melynél Dr. Löwenstein, ezen iskola egykori igazgatója és jelenlegi lebergi hitszónok lelkesítő indítványára, egy nyugdíjintézet elaggott tanítók számára elhatározottat. A megye jelenlegi alispánja ns. Majlát ur első vala, ki 50 frtot tett le azonnal, számosan nagyobb kisebb összegeket irtak alá; a legnagyobb összeget azonban, 500 frtot, D i e n e r Már ur, mint hitközségi elnök irt alá, ki még az nap estájén e nagylelkűen felajánlott adományért fátyás menettel kitüntettetett. Ezeket felsorolván több kérdésünk volna;

1-ször Hol kezeltek Majláth ö nsága tényleg befizetett ötven forintja ?

2-szor A többiek, különösen Diener ur, lefizették e az aláirt összegeket ?

3-szor Ha az illetők még nem fizették, volna fölszólítottak-e erre ?

Az összegek a tanítók jobb sorsa előmozdítására ajánlottak fel és van jogunk a t. hitközség előljáróságát interpellálni.

Szerkesztői posta.

Engel S. urnak Alsó-Dabason: Megküldjük. — Izr. tanító urnak Ó-Gyallán: Nevét el nem olvashattuk; kérjük tehát, ezt velünk tudatni. — Klingenberg urnak Pécsent: A küldött összeget, amint látja, vettük. A kérdéses ügyben néhány nap múlva magán levelet írunk; reméljük hogy — meglesz. Fogadja szívélyes üdvözetünket.

Fontos a tanítókra nézve.

A Magyarországon és Erdélyben használatban levő összes nép- és középiskolai tankönyvek az alulirt könyvkereskedésben készletben tartatnak és megrendelésre utánvétel mellett a legpontosabban megküldetnek. Egyszersmind bátorkodom figyelmeztetni, hogy igen dusan felszerelt papir- és írószer kereskedéssel is bírván, azon helyzetben vagyok, hogy minden más könyvkereskedésnél jobban kielégíthetem a tisztelt tanító-testület összes szükségleteit. Azon tisztelt vevők, kik az egész szükségletüket nálam vásárolják ez utóbbi tekintetben rendkívüli kedvezményben részesülnek, mire nézve velem érintkezésbe lépni méltóztassanak.

METZGER EMIL,

könyv-, mű-, taneszköz- és papirkereskedése

Budapesten, a nemzeti színház épületében.

A pesti h. e. takarékpénztári egyesület évi

rendes közgyűlése

f. évi April hó 1-ső napján d. u. 3 órakor fog az intézét helyiségében megtartatni.

T á r g y a i:

1. Igazgatói jelentés.
2. Az 1875. évi forgalom és mérleg közzététele.
3. A tiszta jövedelemről rendelkezés.
4. Tíz igazgatónak és hat felügyelő bizottsági tagnak választása.
5. Választmányi előterjesztések és azok feletti határozat.

Mely közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelmzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 16. §-a értelmében szavazati jogát csak személyesen megjelenő oly részvényes gyakorolhatja kinek részvénye 1875. év utolsó napjáig nevére iratott, s a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság pénztáránál szelvényeivel együtt letétetik. Kelt Budapesten, a választmánynak 1876. Márc. 15-én tartott üléséből.

Magyar László,
titkár.

Hajós József,
igazgató.

Nyomatott Goldstein Mór könyvnyomdájában, Ország-ut 44. (Huszár-féle ház.)